

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z powództwa M. M.
przeciwko [...] Bank [...] S.A. z siedzibą w W. I Oddział w B.
o ustalenie istnienia stosunku pracy i ekwiwalent za urlop wypoczynkowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 września 2015 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy
z dnia 22 września 2014 r., sygn. akt VII Pa 73/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 22 września 2014 r., VII Pa 73/13 Sąd Okręgowy w Świdnicy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na skutek apelacji wniesionej przez M. M. (powódka) przeciwko [...] Bank [...] S.A. z siedzibą w W. I Oddział w B. (pozwana), wniesionej od wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku z 18 listopada 2013 r., IV P 9/13 uchylił zaskarżony wyrok w punkcie I, w części dotyczącej powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy i postępowanie w tym zakresie umorzył, oddalił apelację w zakresie ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sąd drugiej instancji orzekł, że co do zasady roszczenie o ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy jest roszczeniem samodzielnym, jednakże gdy sporny jest sam stosunek prawny łączący strony (czy jest to stosunek

cywilnoprawny czy też umowa o pracę) wówczas roszczenie o ustalenie istnienia stosunku pracy ma charakter nadrzędny w stosunku do roszczenia o ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy. Powód może zatem dochodzić takiego świadczenia jednocześnie z roszczeniem o ustalenie stosunku pracy lub w oddzielnym procesie, jednakże po ustaleniu istnienia stosunku pracy.

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska powódki, że ustalenie istnienia stosunku pracy było tylko przesłanką do wytoczenia powództwa o świadczenie. Niezasadne jest także twierdzenie powódki, że art. 189 k.p.c. nie znajduje zastosowania, gdy ochrony swoich praw można dochodzić w drodze powództwa o świadczenie, gdyż zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia stosunku prawnego, gdy ma w tym interes prawny. Nie ma interesu prawnego w ustaleniu stosunku prawnego ten, kto może skorzystać jednocześnie z innej istniejącej formy ochrony swych praw. Przyjmuje się powszechnie, że możliwość dochodzenia przez powoda świadczeń z określonego stosunku prawnego wyklucza istnienie interesu prawnego w ustaleniu istnienia tego stosunku, jednakże od tej zasady także istnieją wyjątki. Decydujące w tym zakresie powinny być szczegóły danego stosunku prawnego. Swoisty charakter stosunku pracy polega na tym, że jego istnienie stanowi przesłankę do istnienia innych stosunków prawnych.

Sąd drugiej instancji orzekł, że żądanie powódki o ustalenie stosunku pracy miało charakter nadrzędny wobec roszczenia o ekwiwalent za urlop wypoczynkowy i pozostaje pomiędzy stronami sporne. Skoro więc ekwiwalent za urlop wypoczynkowy jest ściśle związany ze stosunkiem pracy, a powódka cofnęła powództwo w tym zakresie i zrzekła się tego roszczenia, to tym samym nie może wywodzić, że strony łączył stosunek pracy, skoro nie podważyła w drodze powództwa istnienia pomiędzy stronami stosunku cywilnoprawnego.

Powódka zaskarżyła skargą kasacyjną wyrok Sądu Okręgowego w części obejmującej punkty II i III, zarzucając „naruszenie przepisów postępowania art. 189 k.p.c. mogących mieć istotny wpływ na wynik sprawy w postaci art. 385 § 1 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i oddalenie apelacji bez merytorycznego rozpoznania zasadności roszczeń powódki dochodzącej ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, przy przyjęciu błędnego logicznie założenia, iż cofnięcie pozwu w

zakresie żądania ustalenia istnienia stosunku pracy połączone ze zrzeczeniem się tegoż roszczenia czyni z góry bezzasadnym roszczenie powódki dochodzone na zasadzie przepisu art. 171 § 1 k.p. o zapłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy” oraz naruszenie prawa materialnego, tj. art. 171 § 1 k.p. w zw. z art. 22 § 1, § 1¹ i § 1² k.p. oraz art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt II i III oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Świdnicy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Wnosząc o przyjęcie skargi do rozpoznania powódka podniosła, że istnieje potrzeba dokonania wykładni „w zakresie powództw o ustalenie dochodzonych w trybie art. 189 k.p.c. w związku z przepisami prawa pracy z czym dotychczas orzecznictwo sądów powszechnych ma problem a czego dowodem jest niniejsza sprawa, bowiem w tym orzecznictwie pojawia się pogląd, iż w każdym przypadku gdy istnieją wątpliwości czy pracownik pozostawał lub pozostaje w stosunku może on dochodzić wymagalnych świadczeń ze stosunku pracy tylko i wyłącznie po uprzednim lub jednoczesnym wniesieniu sprawy o ustalenie istnienia stosunku pracy, który to pogląd jest wybitnie niekorzystny dla pracowników zatrudnionych na umowę o pracę na czas nieokreślony osiągających wynagrodzenie w skali rocznej przekraczające 50.000 zł albowiem wnosząc pozew lub apelację od wyroku w sprawach określonych w art. 23¹ k.p.c. pracownik ten z uwagi na przepis art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych musi uiścić pełną opłatę stosunkową wynoszącą 5% wartości przedmiotu sporu obliczonej wedle zasady określonej w art. 23¹ k.p.c. od całorocznego wynagrodzenia, mimo iż okres wypowiedzenia takiej umowy o pracę na czas określony może w konkretnym wypadku wynieść jedynie 2 tygodnie, a z reguły nie przekracza 3-ch miesięcy, a taki stan rzeczy de facto (z przyczyn ekonomicznych) ogranicza swobodę dostępu do organów wymiaru sprawiedliwości przewidzianą w art. 45 ust. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto powódka powołała się na potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego polegającego na opatrnej interpretacji tez orzeczeń Sądu Najwyższego Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych - na tle przepisu art. 189. k.p.c. związku z przepisami prawa pracy - przez Sądy Rejonowe i

Okręgowe polegające na przyjęciu założenia, iż w sprawach ze stosunku pracy wypracowana na gruncie orzecznictwa Izby Cywilnej Sądu Najwyższego zasada, iż w przypadku możliwości dochodzenia świadczenia z określonego stosunku prawnego powództwo o ustalenie nie przysługuje z uwagi na brak interesu prawnego w dochodzeniu takiego ustalenia

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi o jej oddalenie w całości, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz przeprowadzenie rozprawy również pod nieobecność pozwanej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna powódki nie kwalifikowała się do przyjęcia celem merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego zagadnienie prawne, uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania, musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy, wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu, 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą tak, aby udzielenie odpowiedzi na postawione pytanie ułatwiło sądowi odwoławczemu podjęcie decyzji jurysdykcyjnej co do istoty sprawy, 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście poważne wątpliwości, ze względu na użycie przez ustawodawcę przymiotnika kwalifikującego „istotne” (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2013 r., III UK 64/12). Sformułowanie zagadnienia prawnego wymaga określenie w jego treści przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i przedstawienie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz

czy jest to zagadnienie „istotne”. Ponadto, skarżący ma obowiązek przedstawienia wyводу zbliżonego do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawieniu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane).

Wniosek powódki o przyjęcie skargi kasacyjnej z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego nie spełnia choćby w minimalnym stopniu wymogów wynikających z powołanych powyżej orzeczeń Sądu Najwyższego. Niezależnie od powyższego, nie można traktować jako zagadnienia prawnego problemu polegającego na „opatrzonym rozumieniu” orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Z kolei powołanie się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, jaki przepis prawa wywołuje poważne wątpliwości interpretacyjne oraz na czym te wątpliwości polegają. W przypadku, gdy poważne wątpliwości wykładnicze mają oparcie w rozbieżnościach interpretacyjnych w orzecznictwie sądowym, niezbędne jest nie tylko przytoczenie tych orzeczeń ale także poddanie wyrażonych w nich zapatrywań jurydycznej analizie. Do uczynienia zadość wymogom art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie wystarcza samo postawienie ogólnych kwestii, na które pełnomocnik wnoszącego skargę nie próbuje odpowiedzieć (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 października 2014 r., I UK 146/14). Niezależnie od powyższego przypomnieć należy, że art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. odnosi się do wątpliwości w zakresie wykładni przepisów prawa a nie ich zastosowania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zidentyfikowano zaś żadnych rozbieżności w wykładni art. 189 k.p.c.

Pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie wniosła o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w przypadku odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, lecz tylko w przypadku oddalenia skargi.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

